

Marknadsöppning för internationell persontrafik på järnväg

Näringsdepartementet

2004-05-05

Dokumentbeteckning

KOM (2004) 139 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 91/440/EEG om utveckling av gemenskapens järnvägar

Sammanfattning

Förslaget ingår i det s.k. tredje järnvägspaketet som innehåller förslag till fyra rättsakter. Syftet med förslaget är att öppna den internationella persontrafiken på järnväg för konkurrens.

Kommissionen föreslår därför som grundläggande princip att marknaden öppnas för konkurrens genom införande av fritt tillträde till järnvägsinfrastrukturen för järnvägsföretag som utför internationella persontransporter och som uppfyller säkerhetskrav och andra relevanta tekniska och administrativa krav. Det fria tillträdet innebär även rätt till cabotage, dvs. inrikes trafik även i andra stater än den där järnvägsföretaget har sitt säte. Medlemsstaterna får dock möjlighet att begränsa marknadstillträdet om av samhället upphandlad trafik utsätts för konkurrens som motverkar syftet med upphandlingen genom att den ekonomiska jämvikten för denna trafik är hotad.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Enligt förslaget skall marknaden senast den 1 januari 2010 öppnas för konkurrens genom införande av fritt tillträde för järnvägsföretag som driver internationell persontrafik som även kan omfatta cabotage.

Det är således från och med den 1 januari 2010 inte längre nödvändigt att bilda ”internationella sammanslutningar” för att få tillträde till infrastrukturen.

Tillträdesrätten kan begränsas på förbindelser som omfattas av ett avtal om allmänna tjänster i enlighet med förordning nr 1191/69 (av samhället upphandlad trafik). En sådan begränsning är emellertid endast möjlig om det kan visas att den är nödvändig för att upprätthålla den ekonomiska jämvikten för trafik som bedrivs inom ramen för ett avtal om allmänna tjänster.

Kommissionen skall senast den 31 december 2012 lägga fram en rapport om tillämpningen av ovannämnda bestämmelser.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Vid den tidpunkt då förslaget kommer att börja behandlas av rådet kommer sannolikt den nya Järnvägslagen och Järnvägsförordningen som föreslås träda i kraft den 1 juli 2004 att tillämpas. Dessa författningar behöver ändras om förslaget antas. Rent konkret innebär förslaget att SJ kommer att kunna konkurransutsättas på sträckor där det i dag har monopol på kommersiell persontrafik.

1.3 Budgetära konsekvenser

Förslaget kan få ekonomiska konsekvenser för SJ:s verksamhet. Avsikten med förslaget är enligt kommissionen främst att möjliggöra konkurrens på höghastighetslinjer i Central- och Sydeuropa men det går inte att utesluta att företag från andra medlemsstater vill utföra trafik med cabotage i Sverige. Den upphandlade trafiken skyddas i viss mån genom förslagets utformning, men SJ:s kommersiella trafik går inte att skydda.

2 Ståndpunkter

2.1 Svensk ståndpunkt

Sveriges inställning till förslaget är att EU bör avvakta genomförandet av tidigare antagna regler om marknadsöppning för järnvägstransporter innan man går vidare med detta nya steg. Rådets arbetsgrupp för transporter har bestämt att förslaget till direktiv om lokförare skall behandlas innan man påbörjar behandlingen av detta förslag. Det har därför funnits tid att sända förslaget på remiss till berörda intressenter. Först när remissvaren föreligger kommer en slutlig svensk ståndpunkt att fastställas.

2.2 Institutionernas ståndpunkter

2003/04:FPM98

Kommissionen och Europaparlamentet är eniga om en rad åtgärder för att förbättra konkurrenskraften och harmonisera säkerhetskraven för den europeiska järnvägstrafiken. Förslaget innebär att sådana åtgärder genomförs. Europaparlamentet har särskilt understrukit att detta förslag bör läggas fram.

2.3 Remissinstansernas ståndpunkter

Föreligger ännu inte.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det irländska ordförandeskapet avser påbörja arbete i rådet med förslaget till direktiv om lokförare som ingår i tredje järnvägs paketet under maj 2004. Först sedan detta förslag behandlats kan det bli aktuellt att ta ställning till detta förslag om marknadsöppning.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund är artikel 80.2 i EG-fördraget. Beslutsförfarande enligt detta fördrags artikel 251.

3.3 Fackuttryck/termer

-